

Ausgrabungen zu Csomafája. (Kom. Kolozs).

In Aufforderung des Siebenbürgischen Wissenschaftlichen Instituts wurde Unterzeichnete durch das Archäologische Institut der Szegeder Universität mit der Ausführung jener Arbeit beauftragt, im Laufe derselben zwischen dem 24. August und dem 4. September in Csomafája, das etwa auf 28 km von Kolozsvár liegt und in seiner Umgebung nach prähistorischen Siedlung geforscht wurde.

Im Dorf, in der unmittelbaren Nähe der ref. Kirche, wurden die Denkmäler einer bronzezeitlichen Siedlung freigelegt; gegenüber des Dorfes, an der Anhöhe, die dem linken Ufer des Baches Borsa folgt, wurden die Teile einer — aller Wahrscheinlichkeit nach umfangreichen, — aeneolithischen Siedlung aufgedeckt, die ungefähr einen Umfang von 20 m² hatte und an Scherben und Feuersteine reich war. Árpád Buday hat schon diesen Fundort bekannt gemacht, als man am linken Ufer des Baches Kide, der in den

Bach Borsa mündet, beim Fusse des sogenannten Dombhegy, sechs römische, mit Inschrift versehene Steine fand. Bei den jetzt fortgesetzten Ausgrabungen grub Zoltán Székely, an dieser Stelle ein römisches Landhaus (villa) aus, aber auch einige bronzezeitlichen Scherben kamen dabei zum Vorschein.

Ein auffallendes Resultat brachte die Arbeit am rechten Ufer des Baches Kide, zwischen den Dörfern Csomafája und Kide, ungefähr um die Hälfte des Weges. Hier kamen nämlich zu der Körös-Kultur gehörende, kennzeichnende Scherben mit bronzezeitlichen Scherben vermischt am Rande der zum Dorf gehörenden Wiese zum Vorschein. Wenn die sich schon im Gang befindliche Bearbeitung weitere Stützpunkte bezüglich der Körös-Kultur liefert, bedeutet dieser Fundort zur Zeit den östlichst liegenden Punkt dieser Kultur in Ungarn.

Dr. Mihály Párducz.

Szkíta és Árpád-kori leletek Szőregről.

(Idetartozik a LXVIII. tábla 12—20.)

A szőregi Petróleumfinomító és Kátányipar Rt. igazgatósága telefonon értesítette dr. Csallány Dezső múzeumigazgatót, hogy a gyártelep területén dolgozó kubikusok földkitermelés közben leletekre bukkantak. Dr. Foltiny István szállt ki a helyszínre és az alábbi leleteket hozta be:

1. Magasfülű bögre (LXVIII. 13.). Korongon készült, jól iszapolt, szürke színű, Ma: 11,8, Szá: 10,8, Fá: 9 cm.

2. Behúzott peremű tál (LXVIII. 12.). Szürke színű, jól iszapolt, korongon ké-

szült. Oldalát bordák díszítik. Ma: 10, Szá: 25,5, Fá: 8 cm.

3. Köpüs vaslándzsa töredéke (LXVIII. 20.). Hossza 25 cm, a penge szélessége 4,5 cm.

A szeptember 30-án és október 1-én végzett hitelesítő ásatás folyamán kitént, hogy a leírt anyag két sírból való.

Az edények a lándzsával együtt minden kétséget kizáróan szkítakoriak. A magasfülű bögrének számos analóg példánya közül a kishomoki temető 2.

és 5. sírjából¹ előkerült edényeket említjük. A tál tökéletes mását ugyanazon temető 2. sírjából ismerjük.² Amint a kishomoki 2. sírnál a füles bögre és a tál egy sírból került elő, ugyanúgy feltételezhetjük, hogy a szőregi sírnál sem urnaleborító tálként szerepelt.

A temető további kutatása nem vezetett eredményre, mert a rendelkezésre álló szabad területet már régeen, a vasúti töltés építése idején, lehordták, a környező területet pedig beépítették.

A kubikusok nemcsak a szkíta temetőt bolygatták meg, hanem, mint az a hitelesítő ásatáskor kiderült, az ott lévő Árpád-kori temetőt is feldúlták. A kiásott gödör falából négy elvágott csontvázat szedtünk ki.

1. sír. 46 cm mélyen K-Ny-i irányítású, fejjel nyugatnak fekvő, kinyújtott kezekkel eltemetett női csontváz. A medencétől a bokáig hiányzik. A jobb vállon kerekátmetszetű bronzhuzalból készült hajkarika (LXVIII. 14.) S-alakú véggel. Átm: 1.8 cm. A fej alatt 2 cm átmérőjű S-végű hajkarika (LXVIII. 15.).

2. sír. Mélység 43 cm. Iránya az előbbivel azonos, csak a fej maradt meg, néhány gerincesigolyával. Melléklete nem volt.

¹ Párducz Mihály: Bronz-, szkíta-, La Tène- és germánkori temető Hódmezővásárhely-Kishomokon. Dolg. 1940, V. t. 9; VII. t. 8.

² U. ott. V. t. 10.

3. sír. 65 cm mélyen, feldúlt csontváz. A felébe vágott bal kéz ujjain négy szál sodronyból készült fonott bronzgyűrű (LXVIII. 16.); nyitott, végei hegyesek; átm: 2 cm. Mellette ugyanilyen gyűrűnek 1.5 cm-es töredéke (LXVIII. 17.).

4. sír. Mélység 74 cm. Irányítása K-Ny-tól 10°-kal eltér D-felé. Az elvágott fej Ny-on feküdt. Nő, hossza a vállig 142 cm. Jobb keze a medencére hajolt, a bal a testhez símul. Szájában közélebről meg nem határozható XI–XII. századra mutató, recésszélű, vékony, ezüst érem (LXVIII. 19.). A bal kéz ujjainál 7 cm hosszú, 2 cm széles vaskéspenge töredéke (LXVIII. 18.).

5. sír. 69 cm mélyen, ÉNy-DK irányítású, fejjel ÉNy-on fekvő 165 cm hosszú férficsontváz. A bal alsókarja derékszögbe behajlik, a jobb nyújtott. Melléklete nem volt.

A sírokból előkerült mellékletek a XI–XII. századi temetők anyagával mutatnak azonosságot, úgyhogy a szőregi temető ezen sírjait a kora-Árpád-korba tesszük. A temető többi részének feltárása egyrészt a beépítés, másrészt a vasúti pálya miatt lehetetlen. Valószínűnek látszik, hogy már a vasútépítés alkalmával tönkretették mind a két temetőt, amelynek folytatása talán megtalálható volna a széles pályatest másik oldalán. Itt azonban szőlő és faiskola áll a kutatás útjában.

Dr. Korek József.

Skythische und Árpádenzeitliche Funde in Szőreg.

(Hierzu die Tafel LXVIII. No. 12–20.)

In der Petroleumraffinerie und Teerfabrik bei Szőreg fanden die Arbeiter bei der Erdarbeit ein Töpfchen mit hochgezogenem Henkel (LXVIII. 13.), eine Schüssel mit eingezogenem Mundrand (LXVIII. 12.) und Bruchstücke einer Lanze aus Eisen (LXVIII. 20.). Die Gefässe samt der Lanze stammen